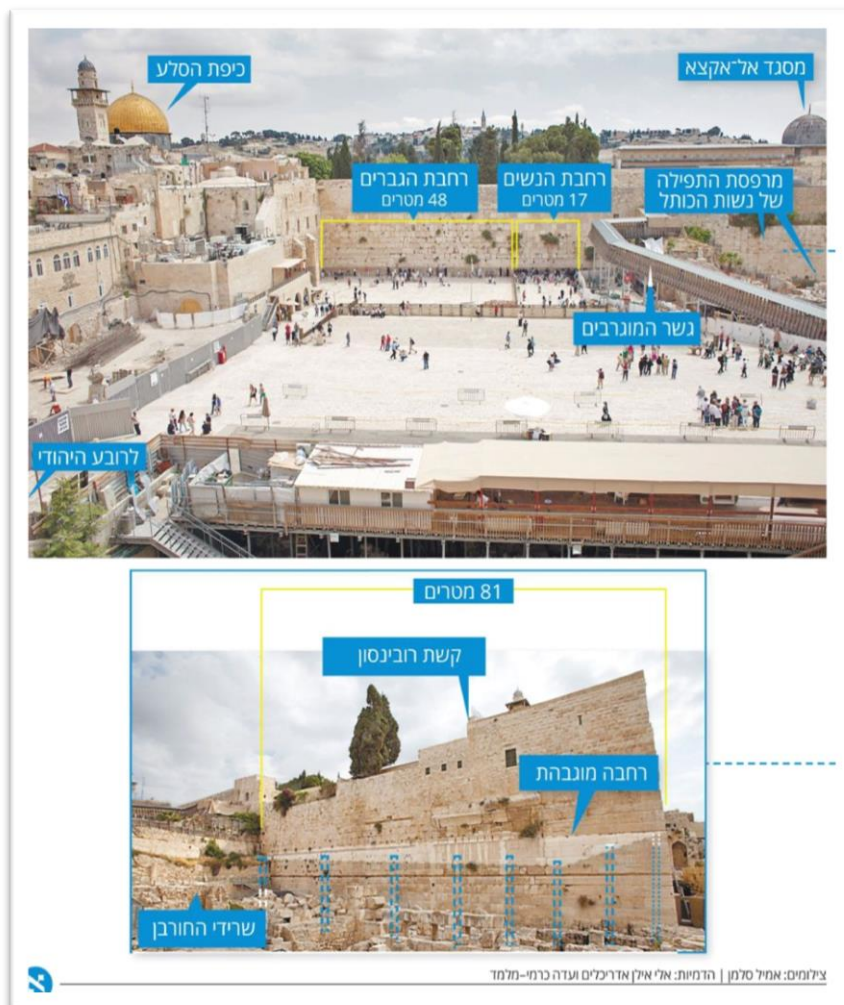

אימוץ המלצות הצוות המייעץ לסוגיית הסדרי התפילה בכותל המערבי

החלטת ממשלת ישראל 1075

ניתוח משמעויות והשלכות על
צביונה היהודי של מדינת ישראל

שבט תשע"ז

תוכן עניינים

עיקרי הדוח.....	3	
א. אישור המתווה.....	4	
ב. מהות ההחלטה - הכרה ממלכתית בזרמים שאינם אורתודוקסיים.....	5	
ג. הנקודות המרכזיות במתווה.....	7	
ד. השינוי ביחס ל"עזרת ישראל" ("רחבת בנט").....	9	
ה. תהליך קבלת ההחלטה.....	9	
ו. סקירת הרקע המשפטי להחלטת הממשלה בעניין רחבת הכותל.....	10	
ז. פשרת הכותל - פתח למערכות נוספות.....	14	
נספח א' - נוסח החלטת הממשלה המחייב - כפי שפורסם.....	16	
נספח ב' - תרשימים.....	18	

עיקרי הדוח

1. הממשלה אישרה את יישום המתווה החדש להסדרי התפילה בכותל, במסגרתו תיבנה בסמוך לרחבת הכותל רחבה תפילה נוספת שתנוהל על פי רצונם והשקפת עולמם של הארגונים הרפורמיים והקונסרבטיביים. בכך מכירה הממשלה לראשונה בזרמים הלא אורתודקסיים, ונותנת להם מעמד רשמי במקום המקודש ביותר לעם היהודי.
2. החלטת הממשלה לא נועדה לפתור נקודתית את בעיית "נשות הכותל", וחרב הבג"ץ התלויה ועומדת בעניינן. מטרת ההחלטה היא לתת מקום וביטוי לזרמים שאינם אורתודקסיים כחלק בלתי נפרד מן העם היהודי.
3. המתווה החדש לא ימנע את המשך האלימות של נשות הכותל כפי שחלק מהן כבר הצהירו שתעשינה וככל הנראה לא נותן מענה לתביעותיהן בבג"ץ.
4. המתווה החדש, והתקנות הנלוות מהוות שינוי מהותי מהנהוג כיום ב"עזרת ישראל" ("רחבת בנט"). ממתחם קטן ללא מעמד רשמי (מנהלתי, תקציבי או דתי), הופכת הרחבה למתחם ענק, במעמד שווה לרחבה הרגילה, תוך הגדרה חד משמעית כי ינוהל על פי מנהגי הרפורמים בלבד, לפי מדיניות המועצה שתוקם בהשתתפות נציגי הרפורמים, הקונסרבטיבים ונשות הכותל.
5. אישור המתווה מהווה סכנה גדולה בפריצת הסטטוס קוו ובנתינת הכרה לארגונים הרפורמיים והקונסרבטיביים, לראשונה בתולדות המדינה.
6. ההכרה ונתינת המעמד שקיבלו הרפורמים והקונסרבטיבים בהחלטה זו, הינה תקדים אשר מהווה פתח למערכות נוספות לדרישת הכרה ושיויון בנושאים אחרים בענייני הדת במדינה (גיור, נישואין, כשרות).

7. הממשלה אישרה (31/1/16) את יישום המתווה החדש להסדרי התפילה בכותל¹, במסגרתו תיבנה בסמוך לרחבת הכותל רחבה נוספת שתנוהל על פי רצונם והשקפת עולמם של הארגונים הרפורמיים והקונסרבטיביים.
8. ההמלצות גובשו ע"י צוות אשר מונה² על-ידי ראש הממשלה ביום 22 במאי 2013 בראשות מזכיר הממשלה אביחי מנדלבליט, שהגיש את ההמלצות עם סיום תפקידו כמזכיר הממשלה, לצד צבי האוזר ודינה זילבר.
9. הממשלה קיבלה את המלצת הצוות במלואה עם כל משמעויותיה. בתוך כך, סעיף 2 של ההחלטה³ מחייב את שר הדתות לשנות את תקנות השמירה על המקומות הקדושים "בהתאם לנספח ג"⁴ להמלצת הצוות⁵:

2. להטיל על השר לשירותי דת לפעול, בתוך 30 ימים, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967, לאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל ובהסכמת שרת המשפטים, לתיקון תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, התשמ"א-1981, בהתאם לנספח ג' להמלצות הצוות.

10. תוספת זו בסיום הפסקה מרוקנת מתוכן את ה"התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל" והסכמת שרת המשפטים, כיוון שהיא מחייבת לפעול בדיוק על פי המלצות הצוות לשינוי התקנות כפי שפורטו בנספח ג'.

¹ המלצות הצוות המייעץ - הדוח המלא - <http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/doh.pdf>

² <http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/a.pdf>

³ <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2016/Pages/dec1075.aspx>

⁴ <http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/g.pdf>

⁵ משפט זה לא מופיע ב" הודעת מזכיר הממשלה בתום ישיבת הממשלה מיום 31 בינואר 2016", אך בנוסח המחייב של החלטת הממשלה 1075 כפי שפורסם לאחר מכן מופיע משפט מהותי זה בסיום הפסקה.

ב. מהות ההחלטה - הכרה ממלכתית בזרמים שאינם אורתודוקסיים

11. על אף הניסיון להציג זאת כך, החלטת הממשלה לא נועדה לפתור נקודתית את בעיית "נשות הכותל" (הרואות עצמן אורתודקסיות), וחרב הבג"ץ התלויה ועומדת בעניינן. מטרת ההחלטה היא לתת מקום וביטוי לזרמים שאינם אורתודוקסיים כחלק בלתי נפרד מן העם היהודי.
12. כך עולה בבירור מתיאור הסיבות שהובילו למינוי הצוות ע"י ראש הממשלה (עמוד 8 בהמלצות הצוות):

"לצד התפתחויות אלו בענינן של נשות הכותל חלה התפתחות נוספת הנוגעת להסדרי התפילה בכותל המערבי, מזה זמן רב דורשים הזרם הקונסרבטיבי והרפורמי ביהדות כי תינתן להם אפשרות להתפלל כדרכם ועל פי מנהגם בכותל. בנסיון לספק מענה לדרישה פנה ראש הממשלה ליו"ר הסוכנות היהודית לארץ ישראל מר נתן שרנסקי וביקש למצוא פתרון המקובל על כלל הזרמים בעם היהודי ובתפוצות... בהמשך הוחלט על כינון הצוות המייעץ לסוגית הסדרי התפילה בכותל..."

13. צבי האוזר, מזכיר הממשלה לשעבר, ואחד מחברי הצוות המייעץ הדגיש בפני הממשלה כי אפשרות התפילה ליהודי התפוצות שאינם אורתודוקסיים הוא שעמד בבסיס המתווה⁶:

"הסדרת אפשרות תפילה וקיומם של ריטואלים דתיים בכתל המערבי, למליוני יהודים החיים מחוץ לישראל הינה עניין ליבה של מדינת ישראל ורשויותיה... האינטרס של הרוב לראות בישראל כישות המדינית הנוטלת על עצמה את האחריות ההסטורית לקיומה התמידי של "ערבות הדדית" בסיסית בין כל חלקי וקבוצות העם היהודי... הסדרת תפילה שאינה במנהג האורתודוקסי למרגלות המקום הקדוש לעם היהודי עולה בקנה אחד עם מטרת על זו."

14. העובדה ש"נשות הכותל" אינן ה"לקוח הטבעי" של הרחבה החדשה, מתחדדת מכך שישנו צורך "להחריג" את "מנהג המקום" ברחבה החדשה על מנת לאפשר את תפילתן של "נשות הכותל" בנפרד:

⁴⁰ לעניין זה, יש לציין בחיוב רב את גישתם של נציגי הזרמים הקונסרבטיבי והרפורמי, אשר הביעו בפנינו את תבנתם ותמיכתם בחובה לספק מענה לצרכיהן של "נשות הכותל" ברחבה הדרומית, באמצעות הצבת מחיצה סמלית שתאפשר לחברות הקבוצה לקיים תפילת נשים נפרדת, ובלבד שמדובר בחריג יחיד, ובשים לב לייחודיות הצרכים של נשות הכותל.

⁶ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1107847245914999&id=567452949954434

15. הדבר אף משתקף מתגובתן של חלק מ"נשות הכותל", המתאמצות להסביר כיצד המתווה החדש משרת את מטרתן.⁷ במהלך השנים, הן ביקשו להתיר את פעילותן בעזרת הנשים בטענה כי מנהגן תואם את "מנהג המקום" האורתודוקסי הנהוג ברחבת הכותל. כיום, ההחלטה קושרת אותן לזרמים הלא-אורתודוקסיים תוך איסור לקיים פעילות ברחבה הצפונית "האורתודוקסית", וחלקן מתנגדות לקבלת המתווה בעקבות כך.⁸

⁷ <http://www.inn.co.il/Articles/Article.aspx/14488>

⁸ [/http://reshet.tv/News_n/heb/news/Domestic/internal/articlenews,202782](http://reshet.tv/News_n/heb/news/Domestic/internal/articlenews,202782)

16. המתווה החדש מעניק לרחבה הדרומית של הרפורמים מעמד שווה לרחבה הצפונית, הרבה מעבר למה שקיים כיום ב"עזרת ישראל" אשר הוקמה ע"י השר נפתלי בנט באוגוסט 2013⁹:

- **כניסה אחת:** כניסה אחת לכל מתחם הכותל המערבי, שלא ניתן לעוקפה. הכניסה תהיה מחולקת לשלושה נתיבי בידוק - נשים, גברים ומעורב. אחרי הבידוק יכול כל אדם לבחור באיזה כותל הוא רוצה לבקר - האורתודוקסי או הרפורמי.
- **גודל:** הרחבה החדשה תשתרע על פני שטח שיכלול רחבת תפילה מוגבהת (בנויה) ואת כל שטח הרחוב ההרודיאני. שטח התפילה הכולל יעמוד על כמעט 900 מ"ר (שהוא כ- 70% מעזרת הגברים הקיימת, ו- 130% מעזרת הנשים הקיימת). המגע עם אבני הכותל - 25 מטר. זאת, הרבה מעבר לגודל "עזרת ישראל" הקיימת כיום (450 מ"ר)¹⁰.
- **תקצוב ממשלתי:** מעבר לתקציב הקמת המתחם (35 מיליון ש"ח) התחייבה הממשלה להעברת תקצוב שנתי שוטף לתחזוק הרחבה:

4. תקציב שוטף עבור ניהול רחבת התפילה הדרומית, יידון בין משרד ראש הממשלה לבין משרד האוצר במסגרת דיוני התקציב לשנת 2017. ככל שיהיה צורך בתקצוב, חלקי או מלא, עבור סעיף זה לשנת 2016, יינתן פתרון על ידי משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר.

התיקצוב הממשלתי לרחבת הכותל הרגילה כיום עומד על כ- 3 מיליון ש"ח¹¹. לדברי מנכ"ל התנועה המסורתית¹², יזהר הס, התחייבה הממשלה לתקציב שוטף לרחבה הדרומית בסך 5 מיליון ש"ח. אמנם לא מצאנו סימוכין לדבריו, אך בודאי מופיעה התחייבות לתקצוב שוטף לפעילות ושירותי הדת ברחבה.

⁹ <http://www.nrg.co.il/online/11/ART2/502/262.html>

¹⁰ [https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%96%D7%A8%D7%AA_%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C_\(%D7%A8%D7%97%D7%91%D7%AA_%D7%9E%D7%AA%D7%A4%D7%9C%D7%9C%D7%99%D7%9D](https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%96%D7%A8%D7%AA_%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C_(%D7%A8%D7%97%D7%91%D7%AA_%D7%9E%D7%AA%D7%A4%D7%9C%D7%9C%D7%99%D7%9D)

¹¹ קישר

¹² <https://www.facebook.com/yizhar.hess/posts/10153946833746450>

- **ציוד קבוע:** בשונה מהמצב הקיים כיום ב"עזרת ישראל", ברחבה החדשה יוצבו בקביעות ספרי תורה, סידורים, שולחנות לקריאה בתורה, בדיוק כמו ברחבת התפילה הצפונית. על פי התקנות החדשות, תוגדר הרחבה כ"מקום קדוש" ויחולו בה תקנות המקומות הקדושים כחלק אינטגלי מרחבת הכותל.
- הפקעת סמכות "רב הכותל והמקומות הקדושים": על פי התקנות החדשות, "הממונה על רחבת התפילה הדרומית" יהיה נציג שיבחר ע"י ראש הממשלה (מנכ"ל משרדו, אחד מסגני המנכ"ל, או אחד מסגני מזכיר הממשלה) ולא רב הכותל. בכך נוצר מצב שישנו מקום המוגדר כאחד "המקומות הקדושים" אך הוא מופקע מסמכויות "רב הכותל והמקומות הקדושים", או גורם דתי אחר.
- רחבת תפילה רפורמית "למהדרין": התקנות יוצרות הרבה מעבר למתחייב ע"י בג"ץ לאפשר מקום תפילה, אלא קובעות כי חל איסור לנהוג בו איזה מנהג "אורתודקסי" כגון הצבת מחיצה (למעט עבור "נשות הכותל"):

(ד) לעניין רחבת התפילה הדרומית –
 (1) מנהג המקום יתבסס על העקרונות של פלורליזם ושיוויון מגדרי, והתפילה במקום תהא תפילה שיויונית ומעורבת של נשים וגברים גם יחד, ללא מהיצה, כמנהגם של אלו שאינם מתפללים על פי האמור בסעיף קטן (ג) לעיל.

- **נציגים רפורמים וקונסרבטיבים רשמיים** ב"מועצת רחבת התפילה הדרומית": הרחבה הדרומית תנוהל בכפוף למדיניות המועצה שתוקם, ולא לרבנות הראשית לישראל:

מועצת רחבת התפילה הדרומית
 14. (א) תוקם מועצת רחבת התפילה הדרומית, אשר תמנה שלושה-עשר חברים (בסעיף זה - המועצה).
 (ב) חברי המועצה יהיו –
 (1) יו"ר הסוכנות היהודית לארץ ישראל והוא יהיה יושב ראש המועצה;
 (2) חמישה עובדי מדינה אשר ימנה ראש הממשלה;
 (3) מנהל רשות העתיקות;
 (4) שישה נציגי ציבור אשר ימנה ראש הממשלה, המייצגים את ציבור המתפללים ברחבת התפילה הדרומית, בהתאם למנהג המקום שנקבע ביחס לרחבה זו.

על פי נוסח התקנות "המתוקן", מועצה זו תורכב גם מנציגים המייצגים את "מנהג המקום", שהוא "אלו שאינם מתפללים על פי האמור בסעיף קטן (ג) [דין תורה]" - קרי, הרפורמים, הקונסרבטיבים ונשות הכותל, כפי שנכתב במפורש בהמלצות הצוות. אמנם הושמטו המילים המפורשות, אך המשמעות נותרה על כנה - לראשונה, נציגי הזרמים מקבלים תפקיד רשמי במועצה ממשלתית.

ד. השינוי ביחס ל"עזרת ישראל" ("רחבת בנט")

17. קיימת טענה כי במתווה החדש אין כל שינוי, ביחס למה שכבר יצא לפועל לפני שנתיים בהקמת "עזרת ישראל". טענה זו אינה נכונה מעיקרה.

18. "עזרת ישראל" הקיימת אמנם אפשרה מקום תפילה עצמאי למעוניינים, אך לא היוותה

חלופה אמיתית לרחבה המרכזית. בנייתה לא אושרה ע"י ועדות התכנון, לא הוחלו במקום תקנות "המקומות הקדושים", ולא הוצבו במקום ארונות קודש ספרים או סידורים.

19. כפי שפירטנו לעיל בעיקרי המתווה, יש כאן שינוי מהותי - כניסה מאוחדת, הגודל, מיליוני השקלים שמשקיעה הממשלה בהקמת הרחבה ובתחזוקתה השוטפת, שינוי התקנות והקמת "מועצת הרחבה הדרומית", והעמדת ציוד תפילה קבוע תוך אספקת שירותי דת לכל דורש על פי מנהגי הרפורמים.

ה. תהליך קבלת ההחלטה

20. למרות רגישות הנושא לחברה הישראלית, גיבוש המתווה התבצע ללא תהליך שקוף המאפשר דיון ציבורי ופוליטי טרם הבאתו לממשלה.

21. הרבנים הראשיים לישראל לא היו מעורבים בתהליך גיבוש המתווה ואישורו, למעט התייעצות נקודתית אודות שינוי נוסח שערך השר דרעי עם הרב יוסף ביום שישי שקדם לאישור ההצעה, במטרה לצמצם "למראית עין" את ההכרה המפורשת ברפורמים שימונו למועצה. כפי שהוכחנו לעיל, המילים "רפורמים" הושמטו מנוסח ההחלטה, אך בפועל ימונו נציגי הזרמים (רפורמים, קונסרוטיבים, נשות הכותל), על פי המלצות הצוות.

ו. סקירת הרקע המשפטי להחלטת הממשלה בעניין רחבת הכותל

22. כהצדקה למתווה הפשרה בעניין רחבת הכותל נשמעה הטענה שזהו כורח המציאות מכוח החלטת בג"ץ בעניין נשות הכותל.
23. להבנתנו טענה זו אינה נכונה. הסיבה העיקרית להקמת הרחבה היא לחצים של הרפורמים מחו"ל להקמת רחבה בעלת סממנים רפורמים. כך עולה גם מדברי הרקע למתווה (עמוד 8 בהמלצות הצוות), כפי שהובאו לעיל בסעיף 12.
24. מכאן לגופה של טענה - מה המצב המשפטי הנתון כיום בעניין רחבת הכותל? נצטט את הדברים כפי שנכתבו בדו"ח (בהרחבה מסויימת) ולאחר מכן ננתח אותם.

1. "פסיקת בג"ץ - ביום 6.4.2003 ניתן פסק דין ברוב של חמישה שופטים מול ארבעה ונקבע כי לנשות הכותל עומדת הזכות להתפלל ליד הכותל כדרך ואולם אין מדובר בזכות ללא גבולות אלא בזכות שיש לאזן אל מול הפגיעה שחשים שומרי מצוות אחרים נוכח אורח תפילתן. על מנת לנסות ולהשיג את האיזון כאמור, קבע בית המשפט כי על הממשלה להכשיר את מתחם קשת רובינסון לשמש מקום תפילה מוסדר עבור נשות הכותל. עוד נקבע כי אם לא יוכשר אתר בתוך 12 חודשים, יהיה על הממשלה לקבוע הסדרים ותנאים שיאפשרו לנשות הכותל לממש את זכותן ולהתפלל כמנהגן ברחבת הכותל הקיימת".

2. "ביום 11.3.2013 התקיים דיון אצל המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (אזרחי) הגב' שרית דנה ובו סוכם כי אתר קשת רובינסון הוכשר בהתאם לקביעת בית המשפט וכי ניתן לראות בו חלופה לרחבת הכותל לצורך קיום תפילותיהן של נשות הכותל. לפיכך נקבע כי ניתן למנוע מנשות הכותל לקיים את מנהגיהם ברחבת הכותל".

3. "ביום 24.4.2013 דחה השופט סובול בבית המשפט המחוזי בירושלים את פרשנות המדינה לפיה עצם הגעת נשות הכותל כשהן מעוטפות בטלית מהווה עבירה על החוק ועל פסיקת בג"ץ. בנוסף קבע השופט כי פסיקת בג"ץ לא הכילה צו האוסר על נשות הכותל להתפלל ברחבה אלא קביעת בג"ץ נוסחה כהמלצה. עוד קבע השופט כי בהיעדר קביעה שיפוטית שתאשר כי הממשלה מילאה אחר התנאי

שנקבע בפסק הדין בדבר הכשרת קשת רובינסון כיאות וכנדרש, הרי שלא ניתן לראות בו משום צו מוחלט".

כלומר משמעותו של פסק בית המשפט היא שאין לראות עבירה פלילית בכך שנשות הכותל מתפללות ברחבה המרכזית, אך מנגד השופט לא קבע שהמדינה אכן לא עמדה בהתחייבות להקמת מקום לתפילה ליד הכותל.

25. ביום 6.5.13 נערך דיון בלשכת היועץ המשפטי לממשלה. לאחר הדיון החליט היועץ המשפטי לממשלה, בעצה אחת עם פרקליט המדינה, שלא לפנות לבית המשפט העליון בבקשה לערער על פסק הדין.

בהודעה שהוציא משרד המשפטים נאמר:

"כאמור, תקנות המקומות הקדושים ליהודים אוסרות על עריכת טכס דתי שלא לפי מנהג המקום ברחבת הכותל. נוכח פסיקת בית המשפט המחוזי, הודיע השר לשירותי דת על כוונתו לבחון את הסדרת הנושא באמצעות תיקון בתקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, תשמ"א - 1981".

26. יש לציין שכל האמור לעיל נידון קודם שהשר נפתלי בנט הקים את רחבת 'עזרת ישראל' בכ' אלול תשע"ג 26.8.13, שלכאורה עונה על הקריטריון "מקום ראוי לתפילה" שביקש בג"ץ מה שפותר את הבעייה אף ללא תיקון מטעמו של השר לשירותי דת.

27. ב- 15 במאי הודיעה שרת המשפטים לבני כי לתיקון תקנות השמירה על המקומות הקדושים נדרשת הסכמת שרת המשפטים, ולכן היא לא תאפשר שינוי תקנות המקומות הקדושים באופן שימנע את תפילת נשות הכותל ברחבה המרכזית¹³. התנגדותה של שרת המשפטים היא שעכבה לכאורה את השלמת המענה המשפטי לדרישות בבג"ץ.

¹³ [http://tools.wmflabs.org/hewiki-](http://tools.wmflabs.org/hewiki-tools/redirect.php?q=http://www.haaretz.co.il/1.2021092)
[tools/redirect.php?q=http://www.haaretz.co.il/1.2021092](http://tools.wmflabs.org/hewiki-tools/redirect.php?q=http://www.haaretz.co.il/1.2021092)

- א. אין בפסיקת בג"ץ הנוכחית כדי לחייב את המדינה להקים רחבת תפילה ציבורית חילופית אלא לאפשר להם מקום ראוי לתפילה. עמדת המדינה בעבר היתה שאכן הוקם להם מקום ראוי לתפילה (עוד קודם שהוקמה עזרת ישראל). אין ספק שרחבת עזרת ישראל גדולה דיה כדי להספק את צרכיהן של נשות הכותל שמגיעות להתפלל פעם בחודש.
- ב. בג"ץ קבע שהמקום צריך להיות מוכשר "כראוי וכיאות לכניסת אנשים אליו ולשהיית אנשים בו" ולא שהמקום צריך להיות מוכשר כמקום תפילה ובית כנסת.
- ג. יתר על כן קביעת השופט סובול שאין למנוע מנשות הכותל להתפלל ברחבה המרכזית בנויה על פרשנות רחבה שניתנה על ידי שופטי בג"ץ למושג "מנהג המקום" בתקנת המקומות הקדושים. הדבר המתבקש מנציגי הציבור הדתיים הוא לפעול לשינוי נוסח תקנות המקומות הקדושים כך שיגדיר בבירור את מנהג המקום כמנהג האורתודוקסי, כפי שהציע השר **נפתלי בנט** בממשלה הקודמת.
- ד. חשוב להדגיש - מה שעמד לנגד עיני הצוות אינו דרישת בג"ץ לשינוי מהותי של המצב הנוכחי אלא בעיה אחרת - המאבקים הבלתי פוסקים של נשות הכותל להכניס ספר תורה וחנוכיה לרחבה. זאת לאחר שרוב הכותל קבע מכוח סמכותו כרב המקומות הקדושים שאין להכניס שום ספר תורה פרטי למתחם כיון שקיימים בו כבר מספיק ספרי תורה, ומנגד הוא סירב (בצדק) להרשות להכניס ספר תורה מעזרת הגברים לעזרת הנשים, דבר שבגללו תלויה כנגדו עתירה לבג"ץ שעדיין לא נידונה. בהמלצות הצוות (עמוד 8) אף צויין שמצד נשות הכותל הבעיה המרכזית היא הקצאת כוחות המשטרה הרבים שנצרכו לצורך טיפול בעניין באופן שהכביד על פעילותה השוטפת של המשטרה.
- ה. חשוב להדגיש עוד כי כלל לא ברור שבעיה זו תיפתר כיון שקבוצה של נשות הכותל הודיעה על כך שהן לא יוותרו וימשיכו לחולל פרובוקציות ברחבה המרכזית.
- ו. בעיה נוספת - הקרן למורשת הכותל. כיום תלויה ועומדת בפני בג"ץ עתירה על כך שאין נציגים רפורמים בקרן למורשת הכותל, שאחראית על הניהול השוטף של הכותל ומנהרות הכותל. העתירה לא נידונה בנתיים בגלל ההמתנה להמלצות הצוות. גם לכך ראוי למצוא פתרון אחר מאשר חלוקת הכותל. ניתן לדוגמה להציע להפריד את סמכויות הקרן: רשות לפעילות תיירות ולוגיסטיקה כללית שאליה יוכלו להיבחר גם חברים מהציבור הכללי

לעומת הרשות שתעסוק בניהול רחבת הכותל שבה יוגדר המהנהג האורתודוקסי המובהק כמנהג המקום (כאמור בסעיף 3).

ז. לסיום נביא דברים שכתבה היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה בתגובה להצעת המחליטים, לעניין הקביעה בהמלצות הצוות שהמתווה נעשה לאור החלטת בג"ץ:

"בהמלצות הצוות נרשם כי המתווה נעשה לאור פסיקת בית המשפט העליון, זוהי גם עמדתינו, עם זאת נבקש להעיר כי האיזון הנדרש לפי פסיקת בית המשפט העליון, לרבות לאור חילוקי הדעות וההנמקה השונה של השופטים בפסקי הדין הרלוונטיים לא מהווה נורמה משפטית חד משמעית שיישומה ברור."

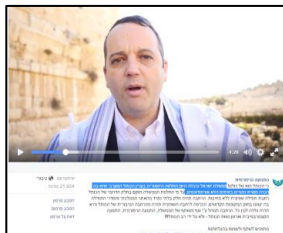
29. ומעל הכל חשוב להדגיש שוב ושוב - אמנם לא ניתן לחזות מה יהיו פני הדברים בבג"ץ בעתיד אבל זו לא סיבה לחלק את הכותל !

31. אישור המתווה מהווה סכנה גדולה בפריצת הסטטוס קוו ובנתינת הכרה לארגונים הרפורמיים והקונסרבטיביים, לראשונה בתולדות המדינה.
32. על אף שינויי הניסוח, לא ניתן להתעלם מההכרה ונתינת המעמד שקיבלו הרפורמים והקונסרבטיבים בהחלטה זו, והתקדים אשר מהווה פתח להכרה ושיוויון בנושאים נוספים.
33. הדבר מודגש בייחוד מתוך התבטאויותיהם של אנשי הזרמים עצמם, הרואים בהחלטה מאורע היסטורי שישנה את פני המדינה, וישמש עבורם התחלה למערכות במישורים נוספים:

"לראשונה במדינת ישראל, ובמקום הקדוש ביותר לעם היהודי, זכו הזרמים הלא אורתודוקסים למעמד רשמי. נשות הכותל למרחב משלהן. היהדות הקונסרבטיבית והיהדות הרפורמית לנחלה. מדובר על פשרה היסטורית שמגדירה מחדש את יחסי הדת והמדינה בישראל",

"מהיום, פתרון כל סוגיה חייב לתת מענה לעובדה הפשוטה, הבסיסית והטבעית שיש יותר מדרך אחת להיות יהודי. כך בגיור. כך בנישואין. כך בכשרות. זה יום חג לפלורליזם יהודי בישראל". (יזחר הס¹⁴, מנכ"ל התנועה המסורתית בישראל)

"ממשלת ישראל קיבלה היום החלטה היסטורית בעניין הכותל המערבי שיש בה הכרה חסרת תקדים בזרמים הלא אורתודוקסים.

...את המציאות הזו שכאן תהיה בכותל אנחנו נשכפל לכל עיר ולכל ישוב בישראל, ונדאג שבכל מקום ברחבי הארץ לצד בתי הכנסת האורתודוקסיים יפרחו בתי כנסת וקהילות רפורמיות... אם זה נכון לכותל המערבי זה נכון לכל עיר, יישוב ומועצה אזורית בישראל. וכמאמר השיר: "זוהי רק ההתחלה..." (גלעד קריב¹⁵, מנכ"ל התנועה הרפורמית - יהדות מתקדמת בישראל)

¹⁴ <https://www.facebook.com/yizhar.hess/posts/10153946833746450>
¹⁵ [/https://www.facebook.com/ReformJudaismIsrael/videos/1131327450241362](https://www.facebook.com/ReformJudaismIsrael/videos/1131327450241362)

English | עברית | العربية

התנועה הרפורמית
יהדות מתקדמת בישראל
אמונת אל המלאכה יצונו

מי אנחנו | טקסי חיים | גיור | שבת וחג | תפילה | קהילה | בית מדרש | חינוך | מעורבות | בריה הציבורית | תיקון עולם | יצירת קשר | דף הבית

עמוד הבית < מי אנחנו < סוכות

כתבות

מי אנחנו
תפיסת יסוד
מען התנועה
דבר המנכ"ל
ממלאי תפקידים
שאלות ותשובות
מאמרים וחומרי עיון
כתבות
מן התקשורת
ידיעון התנועה
פרסומים
ארגונים עמיתים
קהילות רפורמיות בארץ
ובעולם

הסדר היסטורי בכותל - תוקם רחבה שווינונית!

הכותל של כולם! ממשלת ישראל קיבלה היום החלטה היסטורית בעניין הכותל המערבי, שיש בה הכרה חסרת תקדים בזרמים הלא אורתודוקסים.

ההחלטה מחזקת באופן משמעותי את העקרון שיש יותר מדרך אחת להיות יהודי בישראל ושיש יותר מדרך אחת להתפלל, להגן ולהתחבר למסורת היהודית. זה יום חשוב לכל מי שמאמין שהאחדות בעם ישראל תגיע לא באמצעות אחדות או כפייה אלא באמצעות סובלנות וכבוד הדדי ואוהדות.

במסגרת ההחלטה תוקם רחבת תפילה שיוונית ללא מחיצת בחלק הדרומי של הכותל. הרחבה תהיה חלק בלתי נפרד מהאתר הממלטי והסדרי התפילה בה יעגם בחוק המקומות הקדושים. המסכה לרחבה השיוונית תהיה מהרחבה המערבית של הכותל והיא תהיה גלילה לען כל. הרחבה תאזור סביבה שחלה לא על ידי רב הכותל אלא על ידי גוף משותף של הממשלה, התנועה הרפורמית, התנועה הקונסרבטיבית וארגון נשות הכותל.

מה המשמעות של ההחלטה?

לראשונה - הכרה מלאה ובחירה של החוק הישראלי במפלה שיוונית בחוק היהדות הרפורמית והקונסרבטיבית כחלק מהמנהג של המקומות הקדושים לעם היהודי.

לראשונה - גוף ממשלתי משותף בעל סמכויות מעגטת בחוק ותקשור ממשלתי בהשתתפות נציגים רשמיים של התנועה הרפורמית והתנועה הקונסרבטיבית.

לראשונה - כל מבקר בכותל וכל משפחה מארץ ומחלופות החוגגת בו או בת משנה יזמן לבחור בין תפילה בהפרדה ועם מחיצה בין נשים וגברים לבין תפילה שיוונית ומעורבת.

לראשונה - יבססו בחוק האופי הממלטי של הרחבה העליונה והשימוש בה לטובת טקסים ואירועים ממלכתיים וצבויים ללא הפרדה בין נבחרים ונשים וכלל הפניה על החוקים דעות שאינן תלויות על חר היסוד הממלטי (בכפוף חסרת נטות)

"הסדר היסטורי בכותל - תוקם רחבה שווינונית!"

הכותל של כולם! ממשלת ישראל קיבלה היום החלטה היסטורית בעניין הכותל המערבי, שיש בה הכרה חסרת תקדים בזרמים הלא אורתודוקסים" (אתר התנועה הרפורמית)¹⁶

"מאבקם של הזרמים הפלורליסטיים להכרה במעמדם הוא מאבק שיתרום לשוויון נשים... המסלול בין אורתודוקסיות ובין חילוניות, עובר דרך פירוק מונופול הרבנות הראשית... ההסכם ברחבת הכותל הוא בשורה גם לנשים אורתודוקסיות... ראשית, הוא מבשר את הכרת המדינה בהפרטת שירותי הדת. שנית, הוא מאפשר חופש בחירה אמיתית בדת, הניתן לכל אחת ואחד מאתנו." (עו"ד ריקי שפירא-רוזנברג¹⁷, חברת הנהלת "נשות הכותל")

"תוצאות חלוקת הכותל מלמדות אותנו לקח חשוב ביחס לשאר שירותי הדת: מי שלא מאפשר הכלה כלשהי לדעות הלכתיות שונות משלו - סופו לגרום להתרסקות כל מוסד שירותי הדת בישראל. (נאמני תורה ועבודה)¹⁸

¹⁶ <http://www.reform.org.il/Heb/IMPJ/report.asp?ContentID=3057>

¹⁷ <http://www.inn.co.il/Articles/Article.aspx/14488>

¹⁸ <https://www.facebook.com/toravoda/photos/a.105458786172892.2756.104451956273575/1114744541910973/?type=3&theater>

נספח א' - נוסח החלטת הממשלה המחייב - כפי שפורסם¹⁹

משרד ראש הממשלה | מזכירות הממשלה | החלטות הממשלה | 2016

אימוץ המלצות הצוות המייעץ לסוגיית הסדרי התפילה בכותל המערבי

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 1075 של הממשלה מיום 31.01.2016
הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא ההחלטה

אימוץ המלצות הצוות המייעץ לסוגיית הסדרי התפילה בכותל המערבי

מחליטים

1. ליישם את המלצות הצוות המייעץ לסוגיית הסדרי התפילה בכותל המערבי, אשר מונה על-ידי ראש הממשלה ביום 22 במאי 2013, בראשות מזכיר הממשלה, וחבריו הם: המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ) ומר צבי האוזר, וזאת בהתאם למפורט בדו"ח הצוות על כלל נספחיו, המצורפים בזה (דפים 26-75) (להלן – המלצות הצוות).
2. להטיל על השר לשירותי דת לפעול, בתוך 30 ימים, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967, לאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל ובהסכמת שרת המשפטים, לתיקון תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, התשמ"א-1981, בהתאם לנספח ג' להמלצות הצוות.
3. תקציב חד פעמי לצורך הכשרת רחבת התפילה הדרומית והסדרי הגישה לאתר הכותל המערבי, כאמור בנספח ד' להמלצות הצוות, בסך של 35 מיליוני ש"ח, יתקצב כהרשאה להתחייב במסגרת תקציב משרד ראש הממשלה בשנת 2016. מקורות המימון עבור ההרשאה להתחייב יאוגמו במסגרת תקציב משרד ראש הממשלה מהמקורות הבאים, ובהתאם לפריסה הבאה:

משרד	2016	2017	סה"כ
	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)	(מיליוני ש"ח)
משרד ראש הממשלה	2.5	2.5	5
משרד התפוצות		5	5
משרד האוצר	5		5
סה"כ	7.5	7.5	15

הממשלה רושמת לפנייה את הודעת הסוכנות היהודית לארץ ישראל שלפיה היא תעמיד תקציב בסך של 10 מיליוני ש"ח, 5 מיליוני ש"ח בכל אחת מהשנים 2016 ו-2017, לצורך הכשרת רחבת התפילה הדרומית והסדרי הגישה לאתר הכותל המערבי.

הממונה על התקציבים במשרד האוצר, בתיאום עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יחליט בתוך 30 ימים על מקורות מימון נוספים, בסך של 10 מיליוני ש"ח בשנת 2016, לצורך מימון יתרת התקציב נשוא סעיף זה.

4. תקציב שוטף עבור ניהול רחבת התפילה הדרומית יידון בין משרד ראש הממשלה לבין משרד האוצר במסגרת דיוני התקציב לשנת 2017. ככל שיהיה צורך בתקצוב, חלקי או מלא, עבור סעיף זה לשנת 2016, יינתן פתרון על ידי משרד ראש

¹⁹ <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2016/Pages/dec1075.aspx>

הממשלה ומשרד האוצר.

5. להנחות את שר התיירות לבחון, בתוך 60 ימים, בשיתוף עם המשרד לביטחון הפנים ומשרד המשפטים, פתרונות שונים אשר יאפשרו להתמודד עם העומס בכניסה להר הבית דרך שער המוגרבים, בהתאם להמלצות הצוות.
6. להטיל על מזכיר הממשלה לפעול בהקדם לשם יישומן המלא של המלצות הצוות המייעץ כאמור בסעיף 1 לעיל.
7. להטיל על השר לשירותי דת לפעול, בתוך 30 ימים, לתיקון תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, התשמ"א-1981, כך שבתוספת הראשונה יירשם: "מירון - קבר רבי שמעון בר-יוחאי, ובכלל זה חלקה 12 בגוש 13676 בשלמות וחלקה 70 בגוש 13688 בשלמות" במקום "מירון - קבר רבי שמעון בר-יוחאי".

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.
החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.

נספח ב' - תרשימים

גבולות רחבות התפילה (נספח גו)²⁰

<http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/n3.pdf>²⁰

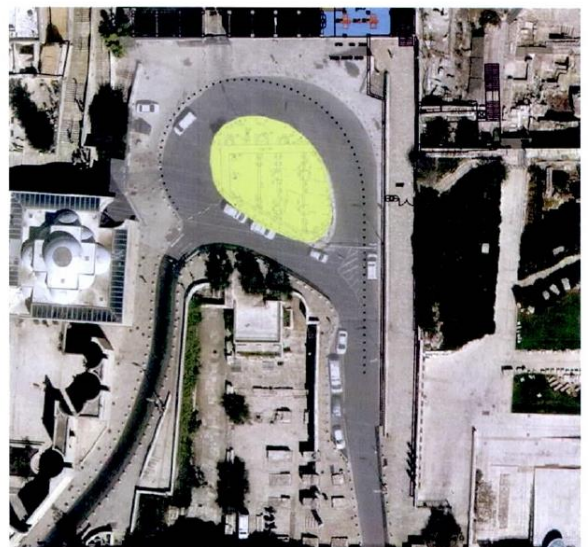
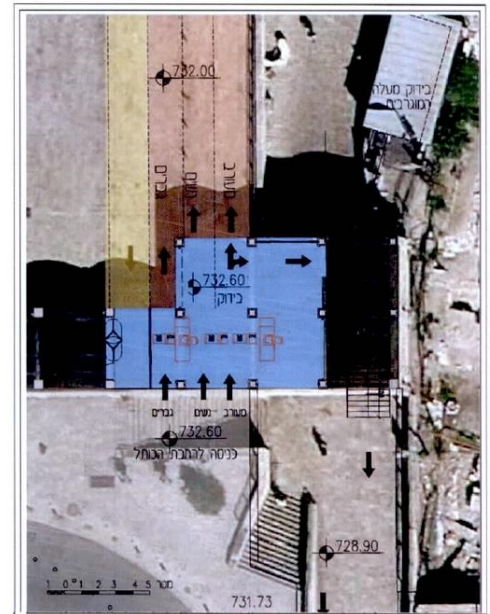
תוכנית הכשרת רחבת התפילה הדרומית והסדרי גישה לכותל המערבי (נספח ד) ²¹

2

הרחבה הדרומית והגישה אליה:

תיבנה כניסה אחת מאוחדת לשני המתחמים, ממנה ניתן לבחור האם ללכת לרחבה הדרומית (רפורמית) או הצפונית (אורתודוקסית):

נספח ג' – התקנות החדשות

נספח ג' - טיוטת תיקון מוצע לתקנות (נוסח משולב הכולל את התיקון המוצע)

תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, תשמ"א-1981*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 4 לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967, ולאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –

"המקומות הקדושים" - הכותל המערבי ורחבתו, לרבות כל מבנה וכל מעבר עילי או תת-קרקעי שהכניסה אליהם היא מתוך הרחבה, ובכלל זה רחבת התפילה הדרומית, והמקומות הקדושים ליהודים לפי הרשימה שבתוספת הראשונה;

"רחבת התפילה הצפונית" – גבולות תחומיה של רחבת התפילה הצפונית של הכותל המערבי, כמפורט בתוספת השנייה, וכמסומן בקו כחול בתשריט הרחבה המובא בתוספת השנייה והחתום בידי השר לשירותי דת ביום _____; העתק של תשריט הרחבה מופקד במשרד ראש הממשלה, במזכירות הממשלה, במשרד לשירותי דת, במשרד המשפטים, וכל המעוניין בדבר רשאי לעיין בו בימים ובשעות פתיחת המשרדים האמורים לקהל;

"רחבת התפילה הדרומית" – גבולות תחומיה של רחבת התפילה הדרומית של הכותל המערבי, כמפורט בתוספת השנייה, וכמסומן בקו כחול בתשריט הרחבה המובא בתוספת השנייה והחתום בידי השר לשירותי דת ביום _____; העתק של תשריט הרחבה מופקד במשרד ראש הממשלה, במזכירות הממשלה, במשרד לשירותי דת, במשרד המשפטים, וכל המעוניין בדבר רשאי לעיין בו בימים ובשעות פתיחת המשרדים האמורים לקהל;

"הממונה" - מי שהשר לשירותי דת מינהו, על פי המלצת הרבנים הראשיים לישראל, להיות הממונה הראשי או הממונה על מקום קדוש פלוני.

"הממונה על רחבת התפילה הדרומית" – מי שראש הממשלה מינהו להיות ממונה על רחבת התפילה הדרומית, מבין הבאים: מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אחד מסגניו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, או אחד מסגניו של מזכיר הממשלה.

2. (א) בתחומי המקומות הקדושים אסורים:

- (1) חילול שבת ומועדי ישראל;
- (2) תלבושת שאינה הולמת;
- (3) הצבת קיוסקים או דוכנים, עיסוק ברוכלות או בכל עסק אחר;
- (4) מתן שירותי דת מכל סוג שהוא שלא בהיתר מאת הממונה;
- (5) חלוקת פרסומים שלא בהיתר מאת הממונה;
- (6) נשיאת נאום, הכרזה בקול רם, נשיאת כרזות או שלטים, והכל שלא בהיתר מאת הממונה ולפי תנאיו;
- (7) פשיטת יד וקבלת תרומות, למעט הצבת קופסאות או קופות צדקה במקומות שהועיד לכך הממונה ולמטרות שהוא קבע¹;
- (7א) נגינה בכלי נגינה, וכן השמעת מוזיקה, שלא בהיתר מאת הממונה ולפי תנאיו, והכל בכפוף לשמירה על אופיו של המקום וקדושתו. היתר כאמור לא יינתן לגבי נגינה והשמעת מוזיקה בשבת ובמועדי ישראל;
- (8) שחיטה;

* פורסמו ק"ת תשמ"א מס' 4252 מיום 16.7.1981 עמ' 1212.

תוקנו ק"ת תש"ן מס' 5237 מיום 31.12.1989 עמ' 190 – תק' תש"ן-1989.

¹ ר' נוהל ב"פ תשס"ו מס' 5496 מיום 19.2.2006 עמ' 1928.

- (9) אכילה, שתיה, או עריכת חגיגה מחוץ למקומות שהועיד לכך הממונה;
 (10) עישון;
 (11) לינה מחוץ למקומות שהועיד לכך הממונה;
 (12) הכנסת בעלי חיים, למעט כלב נחיה.

3. (א) באזור הסמוך לכותל המערבי לא יצלם אדם תמורת שכר אלא בהיתר מאת הממונה ולפי תנאי ההיתר.
 (ב) הממונה רשאי לפי שיקול דעתו ליתן היתר כאמור אם הצילום נעשה למטרות חינוך, תרבות או דת או לשם הצגה בקולנוע או בטלוויזיה, והכל בכפוף לשמירה על אופיו של המקום וקדושתו.
 (ג) היתר לפי תקנה זו יכול שיהא כללי או מיוחד ויכול שיהיו בו תנאים.
4. (א) הממונה רשאי, בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל והשר לשירותי דת, ליתן הוראות להבטחת קיומם היעיל של האיסורים האמורים בתקנה 2 ושל ההוראות הקבועות בתקנה 4.
 (ב) כל אדם הנמצא בתחומי המקומות הקדושים חייב לציית להוראות הממונה שניתנו כדין.
 (ג) הממונה רשאי להרחיק ממקום קדוש אדם המפריע לו במילוי תפקידיו או העובר על הוראה מהוראות תקנות 2, 3 או 4.
- 4א. (א) לעניין רחבת התפילה הדרומית, הסמכויות הנתונות לממונה בתקנות 2-4 ו-4ב יהיו נתונות לממונה על רחבת התפילה הדרומית.
 (ב) מבלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), לעניין רחבת התפילה הדרומית, סמכות הממונה על רחבת התפילה הדרומית לפי תקנה 4(א) אינה טעונה הסכמת הרבנים הראשיים לישראל או הסכמת השר לשירותי דת, אלא הסכמת מועצת רחבת התפילה הדרומית.
- 4ב. (א) טקס דתי ותפילה במקומות הקדושים יערך על פי מנהג המקום בלבד;
 (ב) טקס דתי ותפילה בכותל המערבי יערך ברחבת התפילה הצפונית או ברחבת התפילה הדרומית.
 (ג) לעניין רחבת התפילה הצפונית - מנהג המקום יהא על פי דין תורה, כמשמעותו לפי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953, שהרבנות הראשית לישראל נוהגת לפיו; מבלי לגרוע מהאמור לעיל, התפילה ברחבת התפילה הצפונית תתנהל בשתי עזרות נפרדות - עזרת נשים ועזרת גברים.
 (ד) לעניין רחבת התפילה הדרומית -
- (1) מנהג המקום יתבסס על העקרונות של פלורליזם ושיוויון מגדרי, והתפילה במקום תהא תפילה שיוויונית ומעורבת של נשים וגברים גם יחד, ללא מחיצה, כמנהגם של אלו שאינם מתפללים על פי האמור בסעיף קטן (ג) לעיל.
 (2) על אף האמור בסעיף קטן (1), מדי ראש חודש עברי ובתענית אסתר תוקם בחלק משטחה של רחבת התפילה הדרומית מחיצה ארעית, אשר תאפשר גם תפילת נשים נפרדת.
 (3) מבלי לגרוע מהאמור בפסקה (2), הממונה על רחבת התפילה הדרומית רשאי להחיר, על דעת מועצת רחבת התפילה הדרומית, תפילת נשים נפרדת בחלק משטחה של רחבת התפילה הדרומית באמצעות הקמת מחיצה ארעית במועדים נוספים על אלה המנויים בפסקה (2).

הגבלות על העיסוק בצילום ברחבת הכותל המערבי

סמכויות הממונה

סמכויות הממונה על רחבת התפילה הדרומית

עריכת טקס דתי במקומות הקדושים

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ב), הממונה רשאי להחיר עריכת טקס דתי ותפילה בשטח הכותל המערבי, שאיננו רחבת התפילה הצפונית או רחבת התפילה הדרומית, על פי מנהג המקום שחל ברחבת התפילה הצפונית, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- (1) היתר כאמור יינתן בשלושת הרגלים, בימי סליחות, ביום ירושלים או בתשעה באב, וכן, בעצרות תפילה גדולות, ובלבד שמספר המתפללים הצפוי, לפי הערכת הממונה, במועדים אלו עולה על התכולה המרבית של רחבת התפילה הצפונית.
 - (2) מספר המתפללים ברחבת התפילה הצפונית עלה, בפועל, על התכולה המרבית של רחבה זו.
 - (3) היתר כאמור יוגבל לשטח המתחייב ממספר המתפללים בפועל.
- (ו) כותל המערבי לא תותר עריכת טקסי חופה וברית מילה.

34. (א) תוקם מועצת רחבת התפילה הדרומית, אשר תמנה שלושה-עשר חברים (בסעיף זה - המועצה).

מועצת רחבת
התפילה הדרומית

(ב) חברי המועצה יהיו –

- (1) יו"ר הסוכנות היהודית לארץ ישראל והוא יהיה יושב ראש המועצה;
 - (2) חמישה עובדי מדינה אשר ימנה ראש הממשלה;
 - (3) מנהל רשות העתיקות;
 - (4) שישה נציגי ציבור אשר ימנה ראש הממשלה, המייצגים את ציבור המתפללים ברחבת התפילה הדרומית, בהתאם למנהג המקום שנקבע ביחס לרחבה זו.
- (ג) נציגי הציבור יתמנו לתקופת כהונה של ארבע שנים, וניתן יהיה לשוב ולמנותם לתקופת כהונה אחת נוספת בת ארבע שנים.
- (ד) המניין החוקי בישיבות המועצה הוא רוב חבריה.
- (ה) החלטות המועצה יתקבלו ברוב דעות של המשתתפים בישיבות המועצה. היו הדעות שקולות, תכריע דעתו של יו"ר המועצה.
- (ו) המועצה תתכנס מדי שלושה חודשים, אולם בהסכמת חמישה מחבריה, תתכנס המועצה לישיבה שלא מן המניין.
- (ז) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו לפי תקנות אלו.
- (ח) בנוסף לתפקידיה הקבועים בחקנה 4 ובתקנה 4(ב), מוסמכת המועצה להנחות את הממונה על רחבת התפילה הדרומית בנושאים הקשורים לתחזוקה השוטפת של רחבת התפילה הדרומית ולניהולה, ושאינם נובעים מסמכויות הממונה לפי תקנות אלה.

74. (א) תחילתן של תקנות אלה, למעט תקנות 4 א ו-4 ב, ביום **תאריך עברי (תאריך לועזי)**.

תחילה

(ב) תחילתן של תקנות 4 א ו-4 ב במועד שבו יפרסם ראש הממשלה הודעה ברשומות כי נתקיימו התנאים המצטברים הבאים:

- (1) התמנה הממונה על רחבת התפילה הדרומית.
- (2) הוקמה מועצת רחבת התפילה הדרומית, כאמור בתקנה 34.
- (3) קבע ראש הממשלה, בהתייעצות עם יו"ר הסוכנות היהודית לארץ ישראל, כי הסתיימה הכשרת רחבת התפילה הדרומית, דרכי הגישה אליה והכניסה המרכזית המשותפת לאתר הכותל המערבי.

5. העובר על הוראה מהוראות תקנות 2 או 3, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס 500

עונשין

שקלים.

.6 בטלות –

- (1) תקנות השמירה על המקומות הקדושים (קבר רבי שמעון בר-יוחאי במירון), תשכ"ח-1968;
- (2) תקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, תשכ"ט-1969;
- (3) תקנות השמירה על המקומות הקדושים (הגבלות על עיסוק ברחבת הכותל המערבי), תשל"ב-1972.

ביטול

תוספת ראשונה

(תקנה 1)

1. ירושלים - מערת שמעון הצדיק; מערת סנהדרין קטנה; קבר הרב עובדיה מברטנורה; קבר זכריה הנביא; יד אבשלום.
2. חיפה - מערת אליהו הנביא.
3. טבריה - קבר הרמב"ם; מערת רבי עקיבא; מערת רבי חייא ובניו.
4. מירון - קבר רבי שמעון בר-יוחאי.
5. פקיעין - המערה והמעייץ של רבי שמעון בר יוחאי; בתי העלמין היהודיים; קברי רבי יוסי ורבי יהושע בן חנניה; בית הכנסת העתיק; בית הכנסת החדש.

תוספת שנייה

(תקנה 1)

- גבולות תחומיה של רחבת התפילה הצפונית של הכותל המערבי
- גבולות תחומיה של רחבת התפילה הדרומית של הכותל המערבי